

Muhasebe Alan Yazınında Güvence Denetimi Konusunun İçerik Analizi Yöntemiyle İncelenmesi ve Akademisyenlerin Bakış Açısıyla Bir Değerlendirme

Esra ATABAY¹

Özet

Bu çalışmanın ilk amacı, Türkiye’de güvence denetimi konusunda yapılan çalışmalarını inceleyerek literatürdeki boşlukları tespit etmektir. Bu amaçla, öncelikle ulusal bazlı “Google Akademik”, “ULAKBİM” ve “ulusal tez merkezi” veri tabanları kullanılarak güvence denetimi konusunda yapılmış çalışmalar tespit edilmiştir. Çalışmaların sayıca az olduğunun belirlenmesi üzerine, bunun sebepleri ile muhasebe akademisyenlerinin güvence denetimi konusuna yönelik görüşleri merak edilmiştir. Dolayısıyla çalışmada, akademisyenlerin hem güvence denetimi konusuna hem de bu konudaki literatür eksikliğinin nedenlerine ilişkin görüşlerini ortaya koyabilmeye yönelik ikinci bir amaç belirlenmiştir. Literatüre ilişkin içerik analizi, veri tabanlarından elde edilen çalışmaların, başlık, yayın yılı, yazar sayısı, çalışmanın türü, çalışmada kullanılan analiz teknikleri ve konu dağılımları göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler Microsoft Excel programında özetlenmiştir. Akademisyenlerin görüşlerinin tespiti amacıyla hazırlanan anket formundan elde edilen verilerin analizinde Jotform online anket oluşturma ve Microsoft Excel programı kullanılarak nicel analize tabi tutulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Güvence denetimi, İçerik Analizi, GDS, Muhasebe, Denetim

Evaluating Assurance Audit with Content Analysis in Accounting Literature and Review from Point of View of Academicians

Abstract

This study aims to determine gaps in the literature by reviewing the studies conducted on assurance audit in Turkey. For this purpose, studies on assurance audit are searched and found primarily by screening nation-based “Google Academic”, “ULAKBİM” and “National Dissertation Center” databases. Since there was scarce study, the reasons and the views of accounting academicians on assurance audit are wondered. Therefore, the study has a second aim, namely, to reveal out views of academicians on assurance audit and their opinions about limited number of study in the literature. Content analysis of the literature is based on reviewing title of the study, issue date, number of authors, type of study, analytical techniques used in the study and distribution of subjects regarding the studies found in databases and resultant data is summarized in Microsoft Excel. For analyzing the data derived from the survey form issued to clarify views of academicians, quantitative analysis is performed using JOTFORM online survey and Microsoft Excel.

Keywords: Assurance Audit, Content Analysis, ISAE, Accounting, Audit

1. GİRİŞ

Güvence denetimi, bağımsız denetimden farklı olarak finansal ve finansal olmayan verilerin, alanında uzman kişiler tarafından denetlenmesini ve belirli düzeylerde güvence sunulmasını sağlayan bir denetim türüdür. Ülkemizde ilk olarak 2014 yılında yasal mevzuatlara dayandırılmış ve uygulamada isteğe bırakılmıştır. Bağımsız denetim ve sınırlı denetim dışında kalan denetim hizmetlerini ifade eden güvence denetimi, taraflar arasında

Araştırma Makalesi / Research Article

Makale Geliş Tarihi / Submitted: 21.10.2021 Makale Kabul Tarihi / Accepted: 5.1.2022

¹ Doç. Dr., Trabzon Üniversitesi, Vakıfkebir Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü, Trabzon/Türkiye, eatabay@trabzon.edu.tr, http://orcid.org/0000-0002-6855-7521

Bu çalışma için etik onay, Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan 11.02.2022 tarih ve 2022-2/1.11 sayılı olarak alınmıştır.

Atıf (Citation): Atabay, E. (2022). Muhasebe alan yazınında güvence denetimi konusunun içerik analizi yöntemiyle incelenmesi ve akademisyenlerin bakış açısıyla bir değerlendirme. *Denetim ve Güvence Hizmetleri Dergisi* 2(2), 77-91.

sözleşmeye dayanan bir ilişkinin, taraflar haricindeki bir uzman tarafından doğrulanması veya doğrudan belirli ölçütler göz önünde bulundurularak kontrol edilmesi sonucunda uzman tarafından güvence sunulmasını sağlayan bir denetim işlemidir (GDS 3000, Giriş, paragraf 2).

Güvence denetimi, finansal ve finansal olmayan verilere yönelik üçüncü kişilerce sağlanacak bir güvenceyi sunmaktır. Söz konusu güvence makul güvence olabileceği gibi sınırlı güvence de olabilmektedir. Güvence denetiminde, sorumlu, uygulayıcı ve kullanıcı olmak üzere üç taraflı ilişki bulunmaktadır. Sorumlular; birey veya bir kuruluşun temsilcisi olarak denetim konusundan sorumlu olan kişi veya kişileri; kullanıcılar, uygulayıcının hazırladığı güvence raporunu kullanacak olan kişi veya kurumları; uygulayıcılar ise konuyla ilgili alanında uzman olan kişileri ifade etmektedir (Dinç ve Atabay, 2016:1531).

Türkiye’de denetim standartlarını hazırlama, uygulama, değiştirme ve yürürlüğe koyma yetkisi Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) tarafından yerine getirilmektedir. KGK, güvence denetimi kapsamında dört ayrı standart yayımlamıştır. Bu standartlar, 12.11.2014 yayım tarihli GDS3400-İleriye Yönelik Finansal Bilgilerin İncelenmesi standardı; 10.12.2014 tarihli GDS3420-Bir İzahnamede Yer Alan Proforma Finansal Bilgilerin Derlenmesine İlişkin Raporlama Yapmak Üzere Üstlenilen Güvence Denetimleri Standardı, 17.01.2015 tarihli GDS3402-Hizmet Kuruluşundaki Kontrollere İlişkin Güvence Raporları Standardı ile 06.11.2015 tarihli GDS3000-Tarihi Finansal Bilgilerin Bağımsız Denetimi veya Sınırlı Bağımsız Denetimi Dışındaki Güvence Denetimleri Standardıdır. Uluslararası güvence denetim standartları kapsamında yayımlanmış ancak ülkemizde henüz yürürlüğe girmemiş olan bir diğer güvence denetim standardı GDS3410-Sera Gazı Beyanlarına İlişkin Güvence Denetimleri Standardıdır.

KGK tarafından 7/12/2021 tarihinde güvence denetim standartlarını ilgilendiren bir güncelleme yayımlanmıştır. Muhasebeciler İçin Uluslararası Etik Standartları Kurulu (IESBA) tarafından, GDS3000’de yer alan Terim ve Kavramların Etik Kuralların 4B Kısımına Yansıtılması projesi kapsamında, GDS3000 standardında yer alan bazı terimlerin Etik Kurallara dahil edilmesi ve GDS3000 Standardından aktarılan terimlerin yer aldığı “Bağımsız Denetim ve Sınırlı Bağımsız Denetim Dışında Kalan Güvence Denetimlerinde Bağımsızlık” başlıklı Kısımdaki metinlerin uyarlanması şeklinde Etik kuralların 4B kısmında değişiklikler yapılmıştır². Yapılan değişiklikler, 7 Aralık 2021 tarih ve 31682 sayılı Resmî Gazete ile yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

Güvence denetiminin uygulanması hususunda, yasal bir zorunluluğun olmamasının hem akademisyenler hem de uygulayıcılar açısından farkındalığın gelişmemesine yol açtığı söylenebilir. Bu ve benzeri nedenlere bağlı olarak da ülkemizde bu konuda yapılan akademik çalışmaların sayıca az olduğu dikkat çekmektedir.

Bu çalışma ile ulusal bazda güvence denetimi alanında yapılmış çalışmalar içerik analizine tabi tutulmuş ve sayıca az olmasının önünde yatan nedenler tespit edilmeye çalışılmıştır. Amaçlar doğrultusunda ulusal veri tabanları, konuyu bütünüyle ele alabilecek nitelikteki anahtar kelimeler kullanılarak taranmıştır. Tespit edilen makaleler çalışma başlığı, yayın yılı, yazar sayısı, çalışma türü, çalışmada kullanılan analiz yöntemi ve konuları bakımından analiz edilmiş ve Microsoft Excel programında özetlenmiştir. Literatürdeki çalışma sayısının azlığının nedenlerinin ve akademisyenlerin güvence denetimi konusuna ilişkin görüşlerinin araştırılması amacıyla Jotform online anket hazırlama aracı kullanılarak hazırlanan anket formu muhasebe akademisyenlerine sosyal medya üzerinden link aracılığıyla gönderilmiş ve elde edilen veriler SPSS istatistik paket programı kullanılarak analize tabi tutulmuştur.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Literatür incelendiğinde muhasebe alanı ile ilgili çok sayıda içerik analizi yöntemi kullanılarak literatür taraması yapıldığı görülmektedir. Muhasebe alt alanı olarak muhasebe denetimi konusunda yapılmış içerik analizleri incelendiğinde belirli muhasebe dergileri özelinde (Bulut ve Göksu, 2021), belirli tarih aralıklarını kapsayan (Bulut ve Göksu, 2021; Kaya, 2019; Salur, 2020; Serçemeli ve Kurnaz, 2019; Dinç ve Atabay, 2018), belirli bir yayın türünün ele alındığı (Kaya, 2019; Salur, 2020) veya belirli bir kriter açısından (Serçemeli ve Kurnaz, 2019)

² <https://www.kgk.gov.tr/ContentAssignmentDetail/4808/Etik-KurallardaYap%C4%B1lan-Deg%CC%86is%CC%A7iklikler-Resmi-Gazetede-Yay%C4%B1mlan%C4%B1s%CC%A7t%C4%B1r>

incelemelerin yapıldığı dikkat çekmektedir. Yapılan incelemeler, yayın yılı, araştırma yaklaşımı, yazım dili, yazarların cinsiyeti, yazar sayısı, yazar unvanları, makale türü, yayımlandıkları dergi adları, araştırma konuları ve makale başlığı kriterlerine göre yapılmıştır.

Bu çalışmanın konusu olan ve muhasebe denetimi alt alanı kapsamında yer alan “güvence denetimi” konusunda yapılmış bir içerik analizine rastlanmamıştır. Güvence denetimi kavramının son yıllarda ülkemize girmiş olması ve bu konuda yapılmış bir literatür taramasının bulunmaması nedeniyle bu araştırma literatürde ilk olma özelliğine sahiptir.

3. Araştırma Metodolojisi

Çalışmanın bu başlığı altında, araştırma amacına ve kapsamına, araştırmanın yapıldığı örneklem büyüklüğüne, analize konu olan verilerin toplanma yöntemine ve araştırma sorularına yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Bu çalışmanın temel amacı, ulusal bazda, güvence denetimi konusundaki literatürü inceleyerek alan yazınındaki boşlukları tespit etmektir. Bu amaçla yapılan içerik analizi neticesinde çalışma sayısının az olmasına dikkat çekilerek literatürde güvence denetimi konusunda çalışma yapılmamasının sebeplerinin ve muhasebe akademisyenlerinin güvence denetimi konusundaki görüşlerinin tespit edilmesi de çalışmada erişilmek istenilen amaçlar arasına dâhil edilmiştir. Çalışma, ulusal veri tabanları ve ulusal çalışmalar ile sınırlandırılmıştır. Bu doğrultuda, çalışmanın ilk amacına yönelik kapsamını, “Google Akademik”, “ULAKBİM” ve “Ulusal Tez Merkezi” veri tabanlarında listelenen ulusal makaleler oluştururken, çalışmanın ikinci amacına yönelik kapsamını Türkiye’deki üniversitelerde görev yapan muhasebe bilim dalındaki akademisyenler oluşturmaktadır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın ilk amacına yönelik araştırma evrenini “Google Akademik”, “ULAKBİM” ve “Ulusal Tez Merkezi” veri tabanlarında listelenen tüm ulusal makaleler oluşturmaktadır. Bu veri tabanlarından, konuyla ilgili belirlenmiş anahtar kelimeler kullanılarak taramalar yapılmıştır. Çalışmalarda yıl sınırlamasına gidilmemiştir. Tespit edilen toplam akademik çalışma sayısı 35’tir. Araştırma kapsamına tüm akademik çalışmalar dâhil edilmiş olup örnekleme yöntemine başvurulmamıştır.

Çalışmanın ikinci amacına yönelik evrenini Türkiye’deki üniversitelerde görev yapan muhasebe bilim dalındaki akademisyenler oluşturmaktadır. Yükseköğretim Kurumu istatistiklerinden edinilen bilgiye göre, toplam 1561 adet muhasebe – finansman ana bilim dalında görevli öğretim elemanı bulunmaktadır. %95 güven düzeyi ve %5 güven aralığında örneklem sayısının 308; %95 güven düzeyi ve %10 güven aralığında örneklem sayısının 91 olması araştırmanın güvenilirliği açısından yeterli kabul edilmektedir. Elde edilen geri dönüş sayısı 110 olup çalışmanın güvenilirliği %9,01’dir.

3.3. Araştırmada Veri Toplama ve Analiz Yöntemleri

Çalışma, deneysel araştırma yöntemine dayanmaktadır. Çalışmada hem nicel hem de nitel analiz yöntemleri kullanılacaktır. Çalışmanın ilk analizi, betimsel bir analiz olan içerik analizine dayanmaktadır. “Google akademik”, “ULAKBİM” ve “Ulusal Tez Merkezi” olmak üzere ulusal veri tabanları kullanılarak “güvence denetimi”, “ISAE”, “GDS”, “Güvence hizmetleri denetimi” ve “Güvence hizmetleri” anahtar kelimeleri ile tarama yapılmıştır. Tespit edilen akademik çalışmalar Microsoft Excel Office programında özet tablolar haline getirilmiştir. Akademik çalışmaların analizinde, çalışma adı, yayın yılı, yazar sayısı, çalışmanın türü (Yüksek Lisans tezi, Doktora Tezi, makale veya kitap bölümü vb.), çalışmada kullanılan analiz yöntemi ve güvence denetimi kapsamına giren konu dağılımları dikkate alınmıştır.

Literatürde tespit edilen akademik çalışma sayısının oldukça az olmasına dayanılarak anket formu hazırlanmıştır. Hazırlanan anketin amacı, akademisyenlerin güvence denetimi konusuna yönelik görüşlerini, bu konuda yayın yapma ile ilgili düşüncelerini ve literatürdeki yayın sayısının az olmasının nedenlerine ilişkin görüşlerini ortaya koyabilmektir. Bu amaçla hazırlanan anket formunda muhasebe alan akademisyenlerinin demografik özelliklerine ilişkin 5 soru (unvan, yaş, cinsiyet, üniversite türü ve çalışılan muhasebe alanları); güvence denetimi konusundaki

çalışmaların mevcut durumunu belirlemeye yönelik 5 soru; Güvence denetimi konusunun müfredat kapsamına alınmasına yönelik görüşlere ilişkin 8 soru ve Güvence denetimi konusundaki çalışmaların yetersizliğine ilişkin görüşleri tespit etmeye yönelik 2 soru olmak üzere toplam 20 soru yer almaktadır. Anket sorularının belirlenmesinde alana ilişkin çalışmalar yürüten öğretim üyelerinin görüşleri alınmış ve görüşler doğrultusunda revizeler yapılmıştır. Anket formu “Jotform anket oluşturma aracı” kullanılarak düzenlenmiş ve sosyal medya aracılığıyla muhasebe alan akademisyenlerine link aracılığıyla çevrim içi olarak gönderilmiştir.

3.4. Araştırma Soruları

Türkiye’de ulusal literatürde güvence denetimi kapsamında hangi alanlarda çalışmaların yoğunlaştığı hangi alanlarda boşlukların olduğunu; muhasebe alan akademisyenlerinin güvence denetimi konusuna bakış açılarının ve literatürdeki çalışma sayılarına ilişkin görüşlerinin ne olduğunu tespit etmeyi amaçlayan araştırmanın temel sorusu; “**güvence denetimi konusundaki çalışmaların, ulusal literatürdeki ve akademisyenlerin çalışma alanları arasındaki durumu nedir?**” şeklinde oluşturulmuştur. Temel araştırma sorusuna ulaşmayı sağlayacak alt araştırma soruları belirlenmiştir.

Y.A.S.1: Güvence denetimi konusunda yapılmış çalışmaların yıllara göre dağılımı nedir?

Y.A.S.2: Güvence denetimi konusunda yapılmış çalışmaların yazar sayılarına göre dağılımı nedir?

Y.A.S.3: Güvence denetimi konusunda yapılmış çalışmaların türlerine göre dağılımı nedir?

Y.A.S.4: Güvence denetimi konusunda yapılmış çalışmaların, çalışmalarda kullanılan analiz yöntemlerine göre dağılımı nedir?

Y.A.S.5: Güvence denetimi konusunda yapılmış çalışmaların konularına göre dağılımı nedir?

Y.A.S.6: Akademisyenlerin demografik özellikleri bakımından güvence denetimi konusundaki çalışmalarına ilişkin frekans dağılımları nedir?

Y.A.S.7: Akademisyenlerin “güvence denetimi” dersine ilişkin düşünceleri nedir?

Y.A.S.8: Literatürde güvence denetimi konusunda az çalışma bulunmasının nedenleri nelerdir?

Yan araştırma sorularından ilk 5 soruya ilişkin cevaplar, içerik analizi sonucunda elde edilmiş olup, diğer yan araştırma sorularına nicel analiz yöntemleriyle cevap aranmıştır.

4. BULGULAR

Bu başlık altında, araştırmada gerçekleştirilen iki tür analiz sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Nitel Analize İlişkin Bulgular

“Google akademik”, “ULAKBİM” ve “Ulusal Tez Merkezi” veri tabanları kullanılarak arama yapılan ulusal bazlı yayınlardan elde edilen içerik analizine ilişkin bulgular Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1. Güvence Denetimi Konusundaki Çalışmalara İlişkin İçerik Analizi Bulguları

Parametreler	Frekans (n)	Yüzde (%)	Parametreler	Frekans (n)	Yüzde (%)
Yıllara göre	2010	1	Yazar sayısına göre	1	17
	2013	1		2	16
	2014	1		3	2
	2016	6	Analiz yöntemine göre	Nitel Analiz	7
	2017	6		Kavramsal çerçeve	11
	2018	2		Nicel Analiz	13
	2019	7		Örnek Olay/Vaka Analizi	4
	2020	6		GDS3000	10
Çalışma Türüne göre	2021	5	Konularına göre	GDS3400	9
	Doktora Tezi	6		GDS3402	5
	Kitap bölümü	1		GDS3410	10
	Makale	26		GDS3420	1
	Yüksek Lisans Tezi	2			

Tablo 1, araştırmada belirlenen ilk beş yan araştırma sorusuna cevap vermektedir. Tabloya göre, güvence denetimi konusunda yapılmış çalışmalar yayın yılı, çalışma türleri, yazar sayıları, kullanılan analiz yöntemleri ve konularına göre analiz edilmiş ve özetlenmiştir. Buna göre, 2016 yılından itibaren bu konuda yapılan çalışmaların arttığı ve fakat son derece az olduğu; büyük kısmının tek veya iki araştırmacı tarafından kaleme alındığı, makale formatında ve nicel analizden ziyade nitel analiz, teorik veya kuramsal bazlı olduğu dikkat çekmektedir. Ayrıca, yapılmış çalışmalar konuları açısından sınıflandırıldığında GDS3420-Bir İzahnamede Yer Alan Proforma Finansal Bilgilerin Derlenmesine İlişkin Raporlama Yapmak Üzere Üstlenilen Güvence Denetimleri Standardı üzerine sadece 1 adet çalışmanın olduğu görülmektedir. Bu standardı GDS3402-Hizmet Kuruluşundaki Kontrollere İlişkin Güvence Raporları Standardı takip ederken, diğer standartlara ilişkin dağılımın birbirine yakın olduğu gözlenmektedir. Yine dikkat çeken bir husus, GDS3410-Sera Gazı Beyanlarına İlişkin Güvence Denetimleri Standardı henüz ülkemizde yayınlanıp yürürlüğe girmemiş olmasına rağmen en fazla çalışılan konular arasında bulunmaktadır.

4.2. Nicel Analize İlişkin Bulgular

Bu başlık altında öncelikle araştırmaya katılan katılımcılara ilişkin demografik bulgulara ve ardından araştırmada cevapları aranan yan araştırma sorularına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Yan araştırma sorularından elde edilen tüm bulgular değerlendirilerek temel araştırma sorusuna ilişkin değerlendirme yapılmıştır.

4.2.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamına alınmış muhasebe bilim dalı akademisyenlerinin demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Demografik Özellik	Frekans (n)	Yüzde (%)	
Unvan	Araştırma Görevlisi	5	4,55
	Öğretim Görevlisi	11	10,00
	Dr.	9	8,18
	Dr. Öğretim Üyesi	30	27,27
	Doç. Dr.	33	30,00
	Prof. Dr.	22	20,00
Yaş	30-40 yaş	47	47,72
	41-50 yaş	39	35,45
	51-60 yaş	21	19,09
	61- üzeri yaş	3	2,73
Cinsiyet	Kadın	55	50,00
	Erkek	55	50,00
Üniversite türü	Devlet Üniversitesi	100	90,91
	Vakıf Üniversitesi	10	9,09

Araştırmaya katılan 110 muhasebe bilim akademisyeninin demografik özelliklerine ilişkin dağılım Tablo 2’de özetlenmiştir. Buna göre, araştırmaya katılan katılımcıların çoğunluğunun (%57,27) akademik hayatın orta noktasında bulunduğu, bir başka ifadeyle Dr. Öğr. Üyesi ve Doçent unvanlarına sahip olduğu; yaklaşık %83’ü oranındaki katılımcıların 30-50 yaş aralığında bulunduğu; cinsiyetler konusunda eşit dağılım sergiledikleri ve %90,91 oranında devlet üniversitelerinde görev yaptıkları görülmektedir.

4.2.2. Katılımcıların Muhasebe Çalışma Alanlarına İlişkin Bulgular

Katılımcıların güvence denetimi konusuna aşinalıklarını öngörebilmek amacıyla kendilerinden en fazla çalışma yaptıkları üç alanı belirtmeleri istenmiştir. Elde edilen dönütler Tablo 3’te ve Grafik 1’de özetlenmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Muhasebe Çalışma Alanlarına İlişkin Bulgular

Çalışma Alanı	Frekans (n)	Yüzde (%)
Muhasebe Denetimi	63	19,15
Muhasebe Standartları	44	13,37
Finansal Muhasebe	33	10,03
Maliyet ve Yönetim Muh.	32	9,73
İç kontrol/İç denetim	30	9,12
Muhasebe Eğitimi	27	8,21
Sürdürülebilirlik/Entegre raporlama	22	6,69
Finansal Analiz	22	6,69
Adli muhasebe	15	4,56
Muhasebecilik mesleği	11	3,34
Muhasebe teorisi ve kuramları	9	2,74
Muhasebe etiği	8	2,43
Muhasebe tarihi	5	1,52
Muhasebe bilgi sistemi	5	1,52
Devlet muhasebesi	2	0,61
Davranışsal muhasebe	1	0,30

Katılımcıların çalışma alanlarını tespit etmek amacıyla kendilerine iletilen soruya verdikleri cevaplarda üç farklı seçenek işaretlemeleri istenmiş ve n=329 olarak tespit edilmiştir. Bu durumda bir katılımcı üç yerine iki farklı seçenek işaretlemiştir. n=329 üzerinden Tablo 3 değerlendirildiğinde, katılımcıların ilk üç çalışma alanının “muhasebe denetimi” (n=63; %19,15), “muhasebe standartları” (n=44; %13,37) ve “Finansal muhasebe” (n=33; %10,03) olduğu görülmektedir. Denetim kapsamında yer alması nedeniyle “İç kontrol/iç denetim” çalışan katılımcı sayısı (n=30; %9,12) ile “adli muhasebe” çalışan katılımcı sayısı (n=15; %4,56) da önemsenmiştir. Güvence denetimi konusunun temel kapsamda “denetim” alt alanının bir parçası olduğu düşünüldüğünde, katılımcıların 108’inin bir başka ifadeyle %32,83’ünün güvence denetimi konusuna aşına olması beklenmektedir.

4.2.3. Katılımcıların Güvence Denetimi Konusundaki Çalışmalarına İlişkin Bulgular

Bu başlık altında katılımcıların unvanları, yaşları, cinsiyetleri ve görev yaptıkları üniversite türleri açısından güvence denetimi konusunda herhangi bir çalışma yapıp yapmadıklarına ilişkin tespit edilen bulgulara Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Demografik Özellikleri Bakımından Güvence Denetimi Konusundaki Çalışmalarına İlişkin Bulgular

Demografik Özellikler	Güvence Denetimi Konusunda Çalışmanız bulunmakta mıdır?			
	Evet	Hayır	Hazırlık aşamasında	
Unvan	Araştırma Görevlisi	0	5	0
	Öğretim Görevlisi	0	11	0
	Dr.	1	8	0
	Dr. Öğretim Üyesi	5	23	2
	Doç. Dr.	3	30	0
	Prof. Dr.	4	18	0
Yaş	30-40 yaş	4	43	0
	41-50 yaş	5	32	2
	51-60 yaş	3	18	0
	61- üzeri yaş	1	2	0
Cinsiyet	Kadın	9	45	1
	Erkek	4	50	1
Üniversite türü	Devlet	13	85	2
	Vakıf	0	10	0

Katılımcılara “güvence denetimi konusunda çalışmanız bulunmakta mıdır?” şeklinde yöneltilen soruya verilen cevaplar katılımcıların unvanları, yaşları, cinsiyetleri ve görev yaptıkları üniversite türü açısından sınıflandırılmış ve Tablo 4’te gösterilmiştir. Buna göre 110 katılımcının 95’inin güvence denetimi konusunda çalışmasının bulunmadığı, 2 katılımcının hali hazırda çalışmasının bulunduğu ve kalan 13 katılımcının ise güvence denetimi

konusunda şu ana kadar çalışma yaptığı görülmektedir. Çalışması bulunan 13 katılımcının 12'sinin öğretim üyesi statüsünde bulunduğu (Dr. Öğretim üyesi, Doç. Dr. ve Prof. Dr.); 9'unun (%69,23) 30-50 yaş arasında yer aldığı ve kadın akademisyen olduğu ve tamamının devlet üniversitesinde görev yaptığı tespit edilmiştir. Bir başka ifadeyle, araştırma görevlisi, öğretim görevlisi ve Dr. Unvanına sahip akademisyenlerin güvence denetimi konusuna eğilmemiş olmaları, henüz uzmanlık alan tercihlerinin yapılmamış olmasından kaynaklanabilir. Genç akademisyenlerin yeni konulara daha açık olduğu da elde edilen tespitler arasında yer almaktadır. Bu tespit ile 6ncı yan araştırma sorusuna cevap verilmiş olmaktadır.

Katılımcıların yaptığı 13 ve hali hazırda yapılmakta olan 2 çalışmaya (toplam 15 çalışma) ilişkin detaylar Tablo 5'te özetlenmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Güvence Denetimi Konusundaki Çalışmalarına İlişkin Özel Bulgular

Çalışılan Standartlar	Frekans (n)	Yüzde (%)	Çalışmaların Türü	Frekans (n)	Yüzde (%)
GDS3000	5	33,33	Araştırma makalesi	10	66,66
GDS3400	4	26,67	Teorik makale	4	26,67
GDS3402	2	13,33	Yüksek Lisans tezi	0	0
GDS3410	3	20,00	Doktora tezi	1	6,67
GDS3420	1	6,67	Proje	0	0
Kullanılan Analiz Yöntemi	Frekans (n)	Yüzde (%)			
Nitel Analiz	12	80,00			
Nitel Analiz	2	13,33			
Diğer	1	6,67			

Tablo 5'e göre, araştırmaya katılan katılımcılar arasında en fazla çalışılan güvence denetim standardının %33,33 ile GDS'lerin temelini oluşturan "GDS3000 Tarihi Finansal bilgilerin bağımsız denetimi ve sınırlı denetimi dışındaki güvence denetimleri" standardının olduğu; bunu %26,67 ile "GDS3400 İleriye Yönelik Finansal Bilgilerin İncelenmesi" standardının takip ettiği ve %20 ile "GDS3410 Sera gazı beyanlarına ilişkin güvence denetimleri" standardının üçüncü sırada çalışma kapsamına girdiği görülmektedir. Diğer güvence denetimi standartlarının ise çok az sayıda ele alındığı tespit edilmiştir. Yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun (%66,66) araştırma makalesi olduğu ve bu makalelerde %80 oranında nicel analiz yöntemlerinin kullanıldığı dikkat çekmektedir.

4.2.4. Katılımcıların Ders Müfredatlarında Güvence Denetiminin Yer Almasına Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında yer alan katılımcılara güvence denetimi konusunun ders müfredatlarında yer alıp almadığı ve yer alması hususundaki düşüncelerine yönelik sorular yöneltilmiş ve elde edilen cevaplar Tablo 6'da özetlenmiştir.

Tablo 6. Mevcut Müfredatlar Kapsamında Güvence Denetimi Konusuna Değinilen Derslere İlişkin Bulgular

Mevcut duruma ilişkin ifadeler		Frekans	Yüzde
Güvence denetimi konusunun derslerde ele alınma durumu	Evet	18	16,36
	Hayır	92	83,64
Güvence denetimi konusunun ayrı bir ders olarak ele alınma durumu	Evet	1	5,56
	Hayır	17	94,44
Güvence denetimi konusunun anlatıldığı eğitim düzeyi	Ön lisans	3	16,67
	Lisans	5	27,78
	Y. Lisans	4	22,22
	Doktora	6	33,33
Güvence denetimi konusunun anlatıldığı ders türü	Seçmeli	14	77,78
	Zorunlu	4	22,22

Tablo 6'da muhasebe eğitimi veren bölümlerin müfredatlarında yer alan ve finansal tablo denetimine ilişkin sürecin ve uygulamaların anlatıldığı, "bağımsız denetim", "muhasebe denetimi", "denetim" vb. isimlerle anılan derslere benzer şekilde güvence denetimine ilişkin sürecin, teorik bilgilerin, standartların vb. konuların anlatıldığı veya bahse konu edildiği mevcut eğitim müfredatlarındaki ders durumlarına ilişkin bulgular yer almaktadır. Buna

göre, katılımcıların 18'i (%16,36'sı) görev yaptıkları üniversitelerde güvence denetimi konusunun derslerde ele alındığını beyan etmişlerdir. Söz konusu oranın düşüklüğü, güvence denetimi konusundaki farkındalığın yetersizliğini bir kez daha ortaya koymaktadır. Sadece 1 (%5,56) katılımcının güvence denetimine ilişkin konuların ayrı bir ders olarak anlatıldığını, bu dersin lisans düzeyinde ve seçmeli ders niteliğinde olduğunu vurguladığı görülmektedir. Güvence denetiminin zorunlu bir uygulama olmaması dolayısıyla yüksek lisans ve doktora düzeyinde ve seçmeli ders niteliğinde anlatılmasının gerekliliği düşüncesi sonuçlara da yansımıştır (Y. Lisans düzeyinde n=4; %22,22 ve doktora düzeyinde n=6; %33,33).

Katılımcılara, güvence denetimi konusunun eğitim müfredatlarında yer alıp almaması gerektiğine ilişkin görüşleri sorulmuş ve Tablo 7'deki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 7. Güvence Denetimi Dersinin Gerekliliğine İlişkin Katılımcı Görüşlerine Yönelik Bulgular

Mevcut duruma ilişkin ifadeler		Frekans	Yüzde
Güvence denetimi konusunun derslerde ele alınması gerekliliğine ilişkin bulgular	Evet	96	87,27
	Hayır	14	12,73
Güvence denetimi konusunun ayrı bir ders olarak ele alınması gerekliliğine ilişkin bulgular	Evet	43	39,09
	Hayır	53	48,17
	Cevapsız*	14	12,73
Güvence denetimi konusunun anlatılması gereken eğitim düzeyine ilişkin bulgular**	Ön lisans	7	4,14
	Lisans	48	28,40
	Y. Lisans	70	41,42
	Doktora	44	26,04
Güvence denetimi konusunun anlatılması gereken ders türüne ilişkin bulgular	Seçmeli	69	62,72
	Zorunlu	27	24,55
	Cevapsız*	14	12,73

*Güvence denetimi konusunun derslerde ele alınması gerekmediğini düşünen katılımcılar (n=14)

**Katılımcılar birden fazla cevap vermiştir (n=169)

Güvence denetimi konusunun gerek ayrı bir ders kapsamında gerekse bir dersin içeriği olarak anlatılmasının gerekli olup olmadığı, anlatılmasının gerekliliğine inanılıyorsa ayrı bir ders olarak mı yoksa bir dersin içeriğinde mi anlatılması gerektiği, anlatılması gereken eğitim kademesi ve ders türü konusunda, katılımcı görüşleri alınmıştır. Buna göre, katılımcıların %87,27'si (n=96) güvence denetimi konusunun derslerde anlatılması gerektiğini, ayrı bir ders olarak mı yoksa bir dersin içeriği olarak mı anlatılması hususunda birbirine yakın oranlar sergilediğini, büyük oranda (%67,46) lisansüstü düzeyde bu konuya yer verilmesi gerektiğini ve derslerin seçmeli olmasının daha doğru olacağını beyan etmişlerdir.

4.2.5. Katılımcıların Muhasebe Alan Yazınında Güvence Denetimi Konusunda Yapılmış Çalışmaların Sayıca Az Olmasının Nedenlerine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Çalışmanın ilk araştırma bölümünde yapılan içerik analizi neticesinde güvence denetimi konusunda son derece az çalışmanın bulunduğu tespit edilmiş ve bunun nedenlerine ilişkin muhasebe alan akademisyenlerinin görüşleri alınmıştır. Araştırmaya katılan 110 katılımcının belirttiği nedenler Tablo 8'de özetlenmiştir.

Tablo 8. Güvence Denetimi Konusundaki Çalışmaların Sayıca Az Olmasının Nedenlerine İlişkin Katılımcı Görüşleri

Nedenler	Frekans (n)	Yüzde (%)
Zorunlu bir denetim türü olmaması nedeniyle akademik çalışmaların hedef kitesinin sınırlı olması	60	25,97
Güvence denetim standartlarına ilişkin farkındalığın az olması	52	22,51
Güvence denetim uygulamalarının yaygın olmaması nedeniyle uygulama konusundaki bilgi yetersizliğinin akademik çalışmaları kavramsal boyutla sınırlandırıyor olması	45	19,48
Standartların anlaşılabilirliğinin zor olması	23	9,96
Uygulama alanının dar olması	17	7,36
Güvence denetimine ilişkin süreçlerin bağımsız denetimde olduğu gibi açık ve anlaşılır olmaması	17	7,36
Güvence denetimi standartlarının sayıca az olması nedeniyle yapılacak akademik çalışmaların konuca sınırlı olması	17	7,36

Tablo 8'e göre, güvence denetimi konusunda literatürde oldukça az çalışma bulunmasının nedenleri arasında ilk sırayı %25,97 ile güvence denetiminin zorunlu bir denetim olmaması nedeniyle akademik çalışmaların hedef kitlesinin sınırlı olması gelmektedir. İsteğe bağlı bir denetim olması sadece bu konuda farkındalığa sahip işletmelerin ilgi alanına girmekte ve sınırlı kalmaktadır. Akademisyenlere göre, bu konudaki çalışmaların az olmasında etkili olan ikinci faktör, farkındalığın az olmasıdır (%22,51). Akademisyen olarak farkındalığın artması, bu denetim türünün işletmelere sağlayacağı faydalar hakkında işletmeleri bilgilendirerek uygulamanın hızlanmasına vesile olacaktır. Güvence denetim uygulamalarının yaygın olmaması nedeniyle uygulama konusunda bilgi yetersizliği oluşmakta ve bu durum akademik çalışmaları kavramsal boyutla sınırlandırmaktadır (%19,48). Bu nedenlere ilave olarak, standartların anlaşılabilirliğinin zor olması, uygulama alanının farkındalığa sahip işletmelerle sınırlı kalması, uygulama yetersizliği nedeniyle süreçlerin açık ve anlaşılır olmaması ve standart sayısının az olması da güvence denetimi konusunda yapılan çalışmaların sayıca az kalmasına yol açmaktadır.

5. SONUÇ

İlk olarak 2014 yılında Türkiye denetim literatürüne giren güvence denetimi kavramı geçen yıllara rağmen yeterli ilgiyi görememiştir. Belki de güvence denetiminin bağımsız denetimde olduğu gibi yasal zorunluluklarının bulunmaması, kavrama gerek uygulayıcıların gerekse akademisyenlerin uzak kalmasına yol açmıştır. Güvence denetim standartlarının ilk yayımlandığı yıldan günümüze kadar geçen süre zarfında konu ile ilgili bilimsel çalışma sayısının son derece az olması ilgili taraflarda farkındalığın oluşmaması haricinde başka nedenlerin varlığını da araştırma gereğini ortaya çıkarmıştır.

Güvence denetim standartları, beş konuyu ele alan standartlar bütünüdür. Bir yandan standartların uygulamasına yönelik örneklerin son derece kısıtlı ve belli başlı denetim firmaları tarafından yapıyor olması, diğer yandan bağımsız denetim standartlarında olduğu gibi sayıca çok olmaması bu konudaki bilimsel çalışmaların önünde engel teşkil etmektedir. Çünkü yazarlar tarafından, bilimsel çalışmalarını destekleyecek uygulama veya araştırmanın yayın içerisinde olması arzu edilen bir durumdur. Uygulama ayağının kısıtlı olması veya bu konuda açıkça gösterilen kaynakların bulunmaması, yazarların çalışmalarındaki destek noktalarını ortadan kaldırmakta ve bu konuya yönelik çalışma yapma fikrinden vazgeçilmektedir. Ayrıca, muhasebe denetimi veya bağımsız denetimde finansal bilgilere odaklanılmakta ve rakamlar üzerinde denetim gerçekleştirilmektedir. Denetimin kimler tarafından ne zaman ve ne şekilde yürütüleceği konuları açık ve nettir. Oysaki güvence denetiminde finansal bilgilerin yanı sıra finansal olmayan bilgilerin de denetimi yapılabilen ve fakat bu denetimlerin nasıl yapılacağı konusu bağımsız denetimde olduğu kadar açık ve net değildir. Standartlar hakkında yeterli bilgi ve farkındalığa sahip olmamaya ilave olarak standartların anlaşılabilirliğinin de zor olması konu ile ilgili çalışmaların oldukça kısıtlı kalmasına yol açmıştır. Konuya ilişkin bilimsel çalışmaların artırılması, öncelikle konuya yönelik farkındalığın artırılması ile söz konusu olabilecektir. Akademisyenlere yönelik farkındalık seminerleri düzenlenerek konunun teorik ayağının ve ardından güvence denetiminin faydaları konusunda işletmelerin bilgilendirilmesiyle uygulama ayağının canlandırılması literatürün de canlanmasına vesile olacaktır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Etik Onay: Bu çalışma için etik onay, Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan 11.02.2022 tarih ve 2022-2/1.11 sayılı olarak alınmıştır.

Yazar Katkısı: Esra Atabay (%100)

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors declare that there is no conflict of interest.

Funding: The authors received no financial support for the research, authorship and/or publication of this article.

Ethical Approval: The approval of the Trabzon University Social and Humanities Research and Publication Ethical Committee no 2022-2/1.11 dated 11.02.2022 was obtained for this study.

Author Contributions: Esra Atabay (100%)

KAYNAKÇA

- Bulut, N. ve Göksu, M. (2021). muhasebe ve denetime bakış dergisinde 2006-2020 yılları arasında yayımlanan bağımsız denetim ile ilgili makalelerin içerik analiz. *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 63, 249-274
- Dinç, E. ve Atabay, E. (2016). Güvence denetim standartları ve güvence denetim süreci. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(5), 1527-1541
- Dinç, E. ve Atabay, E. (2018). Türkiye'deki denetim literatürünün içerik analizi (2007-2016). *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 53, 101-114.
- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu Bağımsız Denetçiler İçin Etik Kurallarda Yapılan Değişikliklerin Yayımlanması Kurul Kararı (7 Aralık 2021). Resmî Gazete (Sayı: 31682).
- Kaya, P. (2019). Türkiye'de denetim alanında yazılmış olan doktora tezlerinin değerlendirilmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 556-576
- Salur, M. N. (2020). Türkiye'deki akademik dergilerde denetim alanında 2002-2019 yılları arasında yayımlanmış bilimsel makalelerin içerik analizi. 3. *Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 55(4), 2828-2846.
- Serçemeli, M.ve Kurnaz, E. (2019). Denetim alanında en çok atıf alan uluslararası çalışmalar: (scopus endeksi kapsamında literatür taraması. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 354-368.

Ek 1: Literatür Taramasına Dâhil Edilen Bilimsel Çalışma Listesi

Veri Tabanı	Çalışma Adı	Yayın Yılı	Yazar Sayısı	Çalışma Türü	Çalışmada Kullanılan Analiz Teknikleri	Konu Dağılımı
Google Akademik	Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Çerçevesinde Geleceğin Denetimi	2013	1	D. Tezi	Niceel Analiz Teknikleri	GDS 3400
Google Akademik	Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kapsamında ISAE 3000 ve Bağımsız Güvence Raporlarının ISAE 3000 Açısından Değerlendirilmesi	2014	2	Makale	İçerik Analizi	GDS 3000
Google Akademik	Sürdürülebilirlik Bağlamında Uluslararası Güvence Denetimi	2016	2	Makale	Kavramsal Boyut	GDS 3000
Google Akademik	Sürdürülebilirlik Bağlamında Uluslararası Güvence Denetimi Standardı GDS (ISAE) 3410-Sera Gazı Beyanları-I	2016	2	Makale	Kavramsal Boyut	GDS 3410
Google Akademik	Güvence Denetimi Standartları ve İleriye Yönelik Finansal Bilginin İncelenmesi (Geleceğin Denetimi)	2016	1	Makale	Kavramsal Boyut	GDS 3400
Google Akademik	Güvence Denetim Standartları ve Güvence Denetim Süreci	2016	2	Makale	Kavramsal Boyut	GDS 3402
Google Akademik	Türkiye Denetim ve Güvence Standartları Kapsamında İleriye Yönelik Finansal Bilgiye İlişkin Güvence Raporlarının GDS 3400 Açısından İncelenmesi	2016	2	Makale	İçerik Analizi	GDS 3400
Google Akademik	3402 Nolu Güvence Hizmetleri Standardı ve Bağımsız Denetçilerin Bu Standarda Yönelik Farkındalıklarının İncelenmesi	2017	2	Makale	Niceel Analiz Teknikleri	GDS 3402
Google Akademik	Auditing And Assurance Services	2017	2	Makale	Kavramsal Boyut	GDS 3000
Google Akademik	Hizmet Kuruluşlarındaki Kontrollere Yönelik Güvence Raporları (GDS 3402) Standardı ile İlgili Farkındalık: Türkiye Finans Sektörü Üzerinde Bir Araştırma	2017	2	Makale	Niceel Analiz Teknikleri	GDS 3402
Google Akademik	Corporate Carbon Accounting And Reporting In Turkey: Analysis Of Companies In The Bist Sustainability Index	2017	1	Kitap Böl.	Niceel Analiz Teknikleri	GDS 3410
Google Akademik	Geleceğin Denetimi-İleriye Yönelik Finansal Bilgilerin İncelenmesi	2017	1	Makale	Kavramsal Boyut	GDS 3400
Google Akademik	Türkiye Açısından İleriye Yönelik Finansal Bilgilerin İncelenmesi	2017	1	Makale	Niceel Analiz Teknikleri	GDS 3400
Google Akademik	Sürdürülebilirlik Raporu Kapsamında Çevresel Bilgilerin Raporlanması ve Güvence Denetimi	2018	2	Makale	Niceel Analiz Teknikleri	GDS 3400
Google Akademik	Sera Gazı Emisyon Raporlaması Bir Tercih Mi Yoksa Zorunluluk Mu? Kuramsal Bir Değerlendirme	2018	3	Makale	Kavramsal Boyut	GDS 3410
Google Akademik	Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporları ve Güvence Denetimi: Türkiye'de GRI Rehberine Göre Raporlama Yapan Firmalar Üzerinde Bir Araştırma	2019	1	Makale	Niceel Analiz Teknikleri	GDS 3410
Google Akademik	Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi İşletmelerinin Sera Gazı Beyanlarına Yönelik Güvence Denetimleri: ISAE 3410 Güvence Denetim Standardına İlişkin Bir Araştırma	2019	2	Makale	İçerik Analizi	GDS 3410
Google Akademik	Sürdürülebilirlik Raporlarına Verilen Güvence Beyanlarının İçerik Analizi	2019	3	Makale	İçerik Analizi	GDS 3410

Google Akademik	Hizmet Kuruluşlarındaki Kontrollere İlişkin Güvence Raporları (GDS 3402) Ve Bir Uygulamanın Değerlendirilmesi	2019	1	Y.L.Tezi	Örnek Olay	GDS 3402
Google Akademik	Konkordato Sürecinde Bağımsız Denetim Raporu GDS 3400- İleriye Yönelik Finansal Bilgilerin İncelenmesi Standardı Açısından Değerlendirme	2019	1	Makale	Kavramsal Boyut	GDS 3400
Google Akademik	Tarihi Finansal Bilgilerin Bağımsız Denetimi veya Sınırlı Bağımsız Denetimi Dışındaki Güvence Denetimleri Standardı (GDS3000) ve Bir Uygulamanın Değerlendirilmesi	2019	1	Y.L.Tezi	Örnek Olay	GDS 3000
Google Akademik	İşletmelerin Sosyal Sorumlulukları Bağlamında Sera Gazı Beyanlarının Raporlanması ve Güvence Denetimi: Türkiye'deki Farkındalığın Araştırılması	2020	1	D. Tezi	Nicel Analiz Teknikleri	GDS 3410
Google Akademik	Güvence Hizmetlerinin Denetimi	2020	2	Makale	Kavramsal Boyut	GDS 3000
Google Akademik	İleriye Yönelik Finansal Bilgilerin Uluslararası Güvence Uygulamaları Açısından İncelenmesi ve Türkiye'de İleriye Yönelik Finansal Bilgi Farkındalığının Bir Firma Uygulaması ile Ölçülmesi	2020	1	D. Tezi	Vaka Analizi	GDS 3400
Google Akademik	Güvence Denetiminin Sürdürülebilirlik Raporlarının Güvenilirliği Üzerine Etkisi ve Bir Araştırma	2020	1	D.Tezi	Nicel Analiz Teknikleri	GDS 3410
Google Akademik	Entegre Raporlama ve Entegre Raporların Denetiminde Güncel Yaklaşımlar	2020	1	Makale	Kavramsal Boyut	GDS 3000
Google Akademik	Kurumsal Yönetim Açısından Sürdürülebilirlik Raporlarının Güvencesi ve Borsa İstanbul (BIST) Sürdürülebilirlik Endeksi Üzerine Bir İnceleme	2020	1	Makale	İçerik Analizi	GDS 3410
Google Akademik	Finansal Bilgi Kullanıcıların Sürdürülebilirlik Raporu ile Güvence Denetimi Konusundaki Algıları ve Farkındalıkları	2021	2	Makale	Nicel Analiz Teknikleri	GDS 3000
Google Akademik	Güvence Denetiminin Sürdürülebilirlik Raporlarının Güvenilirliği Üzerine Etkisinin Araştırılması	2021	2	Makale	Nicel Analiz Teknikleri	GDS 3000
Google Akademik	Entegre Raporlara İlişkin Güvence Hizmetleri: Türkiye'de Kamu ve Özel Sektördeki İşletmelerinin 2015-2020 Dönemlerine Ait Entegre Raporlarının İçerik Analizi	2021	2	Makale	İçerik Analizi	GDS 3000
Ulaqbim	Sürdürülebilirlik Bağlamında: Uluslararası Güvence Denetimi Standardı GDS (ISAE) 3410-Sera Gazı Beyanları -II	2019	2	Makale	Kavramsal Boyut	GDS 3410
Ulaqbim	Türkiye'de İzahnamelere İleriye Yönelik Finansal Bilgiler İçin Verilen Güvence Denetimleri	2021	2	Makale	İçerik Analizi	GDS 3400
Ulusal Tez Merkezi	Destek Hizmet Kuruluşlarındaki Kontrollere Yönelik Güvence Hizmetleri (GDS 3402): Türkiye'de Finansal Sektördeki Farkındalığın Ölçülmesi	2016	1	Doktora Tezi	Nicel Analiz Teknikleri	GDS 3402
Ulusal Tez Merkezi	Bağımsız Denetim ve Vergi Denetimi Dışındaki Güvence Hizmetleri: Türkiye'deki Uygulamalar Hakkında Bir Araştırma	2010	1	Doktora Tezi	Nicel Analiz Teknikleri	GDS 3000
Google Akademik	Bir İzahnamede Yer Alan Proforma Finansal Bilgilerin Düzenlenmesi	2021	1	Makale	Örnek Olay	GDS 3420

SUMMARY

Introduction

Unlike independent audit, assurance engagement is an audit type allowing the audit of financial and non-financial data by relevant specialists, and provision of certain levels of assurance. In Turkey, it has been based on legislations first in the year 2014, while in practice, it has been left optional. Assurance engagement offers an assurance to be provided by third persons regarding financial and non-financial data. Regarding assurance may both be reasonable assurance and limited assurance. In assurance engagement, there is a tripartite relation: the responsible party, the practitioner, and the user.

In Turkey, the power to prepare, execute, modify, and enforce auditing standards belongs to Public Oversight Accounting and Auditing Standards Authority (Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu – KGGK). KGGK published four different standards within the scope of assurance engagement. These are GDS3400-Standard on the Examination of Prospective Financial Information, published on November 12, 2014; GDS3420-Standard on Assurance Reports on the Process to Compile Pro Forma Financial Information Included in a Prospectus, published on December 10, 2014, GDS-3402 Standard on Assurance Reports on Controls at a Service Organization, published on January 17, 2015, and GDS-3000-Standard on Assurance Engagements Other Than Independent Audits or Limited Audits of Historical Financial Information, which was published on November 6, 2015. Another assurance engagement standard, which has been published within the scope of international assurance engagement standards, but which has not yet been enforced in Turkey, is GDS3410-Standard on Assurance Engagements on Greenhouse Gas Statements.

Research Problem

Awareness regarding the concept of assurance engagement, which was first introduced to Turkey in the year 2014, has not yet been sufficiently raised, both among practitioners and academics, as it may be understood from literature reviews. In literature reviews performed regarding assurance engagements, it has been observed that the number of scientific studies is extremely low, and that it is impossible to use adequate number of scientific sources when a new research is conducted; those facts constitute the point of origin of the present article. Also, unlike independent audit, there are no legal obligations regarding assurance engagement practices, which are fully optional for businesses, and it causes the application areas of the relevant audit type to remain limited.

Research Questions

The basic question of the research has been “**what is the status of studies on assurance engagements in national literature and among work areas of academics?**” Sub-research questions, which would ensure access to the answer of the basic research question have been determined.

S.R.Q.1: What is the distribution of studies conducted on assurance engagement by years?

S.R.Q.2: What is the distribution of studies conducted on assurance engagement by number of authors?

S.R.Q.3: What is the distribution of studies conducted on assurance engagement by type?

S.R.Q.4: What is the distribution of studies conducted on assurance engagement by analysis methods used in studies?

S.R.Q.5: What is the distribution of studies conducted on assurance engagement by subjects?

S.R.Q.6: What is the frequency distribution of studies conducted on assurance engagement by demographic particulars of academics?

S.R.Q.7: What are the thoughts of academics regarding the “assurance engagement” course?

S.R.Q.8: What is the reason of low number of studies on assurance engagement in literature?

Purpose and Method

The purpose of the present study's emergence is to put into examination the studies performed in Turkey on assurance engagement, and subsequently, to determine the gaps in literature. For the relevant purpose, first of all studies conducted on assurance engagement were determined through using local "Google Akademik", "ULAKBIM" and "national thesis center" databases. After it was determined that the number of studies was low, the relevant reasons, and opinions of accounting academics on assurance engagement were wondered. Therefore, a second purpose was determined during the study: presentation of academics' opinions on both the subject of assurance engagement, and on the reasons of the inadequate literature regarding the subject. Content analysis on literature was carried out taking into account the titles, publication years, number of authors, study types, analysis methods used, and subject distributions of studies retrieved from databases, and the obtained data were summarized through the use of Microsoft Excel software. In the analysis of data obtained from the survey prepared to determine the academics' opinion, Jotform online survey generation and Microsoft Excel were used and data were subjected to quantitative analysis.

Findings

The research includes findings obtained from both content analysis and quantitative analysis. According to the result of content analysis, the following facts stand out: There has been an increase in the number of studies conducted on the subject since the year 2016, however, the increase is extremely small; the majority is authored by a single researcher or two researchers, are in the form of article, and are corporate-based or based on quantitative analysis or theory, instead of quantitative analysis. Also, when the studies conducted are classified in terms of subjects, it can be observed that only one study was conducted regarding GDS3420-Standard on Assurance Reports on the Process to Compile Pro Forma Financial Information Included in a Prospectus. It is followed by GDS-3402 Standard on Assurance Reports on Controls at a Service Organization, while it is observed that the distribution regarding other standards is close to each other. Another fact, which stands out is GDS3410-Standard on Assurance Engagements on Greenhouse Gas Statements being one of the most studies subjects, despite not having been enforced in Turkey yet. According to the result of quantitative analysis, it has been determined that a small portion of participants are acquainted with assurance engagement, a very small number of participants have conducted studies on the subject, and the average academic conducting status on the subject is a middle-aged female faculty member. The most studied relevant audit standard is "GDS-3000-Standard on Assurance Engagements Other Than Independent Audits or Limited Audits of Historical Financial Information"; it is followed by "GDS3400-Standard on the Examination of Prospective Financial Information" and "GDS3410-Standard on Assurance Engagements on Greenhouse Gas Statements". According to the quantitative analysis, the most important reason for the low number of studies in the literature, one of the purposes of the article, is the audience for those studies being limited due to assurance engagement not being a compulsory audit.

Conclusions

Assurance engagement standards is a body of standards tackling five subjects. On one hand, examples relevant to the application of the standards are extremely limited and only performed by principal audit firms and on the other hand, unlike independent audit standards, their number is low; these are hindrances for generation of scientific studies. For, authors prefer the presence in the publication, of applications or researches, which would support their scientific studies. The limited status of the application leg, and the lack of express sources on the subject, eliminate the support points of authors' studies, leading to the abandonment of ideas towards conducting studies

on the subject. Also, in accounting unit and independent unit, the focal point is financial information, and audit is conducted on numbers. The practitioners, time and method of audit is express and clear. However, in assurance engagement, audit of both financial and non-financial data may be conducted, and the method of those audits is not as express and clear as it is the case with independent audit. In addition to the lack of sufficient knowledge and awareness on standards, the comprehensibility of the standards is relatively low, also leading to the number of studies on the subject being still limited. Scientific studies on the subject may only be increased if the awareness regarding the subject is increased. Literature may be boosted, if awareness seminars are held for academics, leading to a boost in the subject's theoretical leg, and if subsequently businesses are informed regarding the benefits of assurance engagement, leading to a boost in the subject's application leg.